

Oponentský posudek na bakalářskou práci Jany Neumannové, *Ženy na dvoře císaře Augusta*, UK v Praze, Pedagogická fakulta, Katedra dějin a didaktiky dějepisu, 2010, 64 stran vč. příloh

Jana Neumannová si vybrala téma z Augustova života, což je samo o sobě téma nelehké, neboť o tomto císaři a jeho době existuje již nepřehledné množství literatury. Také o ženské otázce v antice, dokonce i o jednotlivých ženách císařského dvora toho bylo již mnoho napsáno. Proto se diplomandka soustředila na změny, ke kterým postupně docházelo v době přechodu od republikánského k císařskému období. Změny, které probíhaly plánovitě a promyšleně pod taktovkou prvního muže Říma. Vymezení tématu a stručný metodologický postup práce je uveden v *Úvodu* (s. 6-8).

V kapitole *Ženy v římském právu* podává autorka stručný přehled postavení římské ženy ve společnosti, zaměřuje se – vzhledem ke zvolenému tématu – na ženy svobodné, které požívaly římského občanství. Je zcela pochopitelné, že se diplomandka opírá v kapitolách týkajících se otázek práva o speciální sekundární literaturu. Vzhledem k tomu, že ve svém výkladu nezachází do přílišných podrobností, ani neřeší komplikované právní situace, považují výběr publikací za vyvážený.

Kapitola *Ženy v římském právu* je ovšem ve srovnání s dalším textem příliš dlouhá (s. 9-17) a samostatná: bylo by bývalo užitečné, kdyby autorka teoretické informace odkazovala na příklady žen z Augustova dvora, jak to bylo jejím cílem. Pak by se také ukázalo, co z výkladu je irelevantní, protože se netýká vztahů a postavení žen Augustova dvora.

Ve třetí kapitole by se podle názvu *Augustus a jeho reformy* mohlo zdát, že se autorka blíží k meritu věci. Je to však opět samostatný výklad, který není propojen s cílem práce, je tedy i tuto část možno považovat za jakýsi úvod k samotnému tématu.

Teprve ve čtvrté kapitole, nazvané *Zlepšení postavení žen*, obrací autorka svou pozornost – byť velice stručně – k ženám císařského dvora. Jedna z podkapitol se zabývá Cornelií, ženě, která sice žila dlouho před Augustem a tudíž s císařským dvorem nemá nic společného, ale autorka udělala velmi dobře, že její životopis do práce zařadila. Tento vzor římské matrony totiž trvale ovlivňoval posuzování chování a postavení žen v římské společnosti – i dlouho po Augustovi. Zde jen drobnost, v interpretaci J. Neumannové na s. 35n. si Gaius Gracchus vážil své matky jako ženy – v citaci zaznívají jeho slova: „Co ty tupíš Cornelií, která zrodila Tiberia?“ Je v těchto slovech cítit úcta k matce, to ano, ale proč? Pro její činy? Ne, proto, že zrodila slavného syna. Ženy tedy nebyly hodnoceny pro slavné činy, ale proto, že rodily slavné potomky. Gaius si tedy své matky vážil kvůli svému bratrovi, nikoli proto, že jako žena vykonala významný skutek. Pro stát udělala to, co se od ní žádalo: porodila (ale Cornelia i „vlastnoručně“ vychovala) významné syny. Nicméně byla Cornelia ve společnosti bezpochyby váženou matronou nejen kvůli svým synům, jistě byla také uznávána pro svou vzdělanost, skromnost a jistě především ženami obdivována pro svou nezávislost, která mnohým ženám nejen její současnosti chyběla.

Hlavní částí práce je kapitola 5 s názvem *Augustus a jeho rodina*. Diplomandka zde uvádí různé prostředky, jakých Augustus využíval při propagaci své ideologie. Patří mezi ně mj.

mince, výtvarné umění, nápisy i literatura. Zde bych doporučila prostudovat minimálně tři základní publikace: ZANKER, P. *Augustus und die Macht der Bilder*. München 1982 (popř. další vydání či překlady), ALFÖLDY, G. *Augustus und die Inschriften: Tradition und Innovation. Die Geburt der imperialen Epigraphik*, in: *Gymnasium* 98,1991,289-324 a SIMON B., *Die Selbstdarstellung des Augustus in der Münzprägung und in den Res gestae*. (Antiquitates 4). Hamburg: Kovač 1993, které zdaleka nejsou zaměřeny jen na císařovu osobnost, jak by se na první pohled zdálo. Je z nich možno vyčíst mnoho i o ženách Augustova dvora.

V podkapitole *Augustus a ženy* se od s. 39 čtenář konečně začne dovídat o tom, co je jádrem práce: o ženách na dvoře císaře Augusta. Zatímco Augustova dcera Iulia je představena velmi stručně (s největší pravděpodobností proto, že na téma Iulie vznikala v téže době pod vedením téhož Mgr. R. Skopka samostatná bakalářská práce, nicméně bychom pro srovnání uvítali informací více), vybrala si J. Neumannová další dvě ženy z Augustova dvora, jimž se věnuje podrobněji: Augustovu ženu Livii a sestru Octavii. Nejprve je představuje jednotlivě a v *Závěru* práce, který je ovšem poněkud stručný (pouze jedna stránka), vystihuje situaci na císařském dvoře prvního principa – trojúhelník Augustovy manželky Livie, sestry Octavie a dcery Iulie. V tom jí mohla velmi dobře pomoci publikace TEMPORINI, H. (ed.), *Die Kaiserinnen Roms von Livia bis Theodora*. München: C.H. Beck, 2002 (s. 21-102). Kdyby byla práce postavena na této bázi, byla by práce mnohem přínosnější. Nicméně je z ní vidět, že se diplomandka v daném období dobře orientuje a čtenáři poskytuje docela reálný obraz o postavení ženy v době Augustově.

Je chvályhodné, že se J. Neumannová opírá především o pramenný materiál (seznam na s. 62). Používá-li autorka v práci překlady antických pramenů a nikoli řecké, popř. latinské texty (což ji nevytýkám), pak má v poznámkovém aparátu citovat tyto překlady (tj. české názvy antických děl) a nikoli názvy řecké, popř. latinské (viz. Plut. *Coniug. praecepta* místo Plút. *Rady manželské*). V seznamu na s. 62 pak místo „použitá edice“ má být „použitý překlad“ – měla by si ujasnit pojmy.

Sekundární literatura obsahuje většinou jen monografie, encyklopedie a učebnice. (Nováková - Pečírka patří coby antologie antických textů do seznamu pramenů).

Kladem bakalářské práce Jany Neumannové je její čtivost, pěkný styl a v neposlední řadě málo gramatických chyb – za jazykovou korekturu je autorka povinována díky paní Miloslavě Horákové (což není výtkou!). Chyby se zmnožují v posledních částech práce (vyznačeno do jednoho exempláře).

Vzhledem k výše řečenému doporučuji práci k obhajobě s hodnocením velmi dobře.

Doc. PhDr. Jana Keparťová, CSc.